

С.В. Кудряшов

ПОКАЗНИКИ ДОХІДНОСТІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

В Україні в останні роки відзначається тенденція зростання обсягів споживчого кредитування. Все більш актуальним стає аналіз ефективності проведення кредитних операцій комерційними банками. Такий аналіз є необхідним в процесі розробки як стратегії, так і тактики діяльності банку.

Окремі питання розвитку споживчого кредитування досліджуються в роботах А.М. Мороза, А.А. Пересади, М.І Савлука, Д.Г. Лук'яненко, М.А. Козоріза, С.М. Самець, С.С. Осадця та ін. Разом з тим ще недостатньо уваги приділяється проблемам дохідності програм споживчого кредитування. Метою даної роботи є аналіз показників дохідності споживчого кредитування з урахуванням різних способів залучення ресурсної бази. Їх порівняння дає можливість обґрунтувати підходи до використання найбільш оптимальних інструментів залучення коштів з боку комерційних банків для фінансування програм споживчого кредитування.

Дохідність кредитування населення залежить від багатьох чинників. До них, зокрема, можна віднести вартість залучених ресурсів, витрати банку на проведення кредитних операцій, строки кредитування, розміри відсоткових ставок за кредитами та залученими ресурсами, обсяги обов'язкових резервів та ін. Визначення найбільш доцільних варіантів кредитування дозволяє значно підвищити прибутковість банківських програм.

У ході аналізу ефективності програм споживчого кредитування використовуються різні показники. До них, зокрема, належать прибутковість операцій з кредитування, рівень доходів, динаміка витрат тощо. Важливим показником ефективності споживчого кредитування є коефіцієнт дохідності.

Показники дохідності використовуються для оцінки різних напрямів діяльності банку. Зокрема, дохідність кредитних операцій відображає рівень процентних доходів банку від надання певного обсягу позик. Дохідність активів визначається як співвідношення суми отриманих доходів до обсягів залучених активів ($DA = D/A$, де D – сума доходу банку; A – активи банку)¹.

Коефіцієнт дохідності кредитного портфеля відображає співвідношення між отриманими доходами та загальними обсягами наданих кредитів. Так, у ході розрахунку коефіцієнта середньої дохідності кредитного портфеля використовується формула:

$$K_2 = \sum \Pi_i \frac{C_i}{P},$$

де Π_i – суми окремих позик; C_i – відповідні процентні ставки за кожною окремою позикою; P – величина кредитного портфеля.²

Розрахунок дохідності за визначений період проводиться таким чином:

$$r = \frac{P_n}{P} - 1,$$

де r – дохідність за період;

P – початково інвестовані кошти;

P_n – сума, одержана через n років.

Проте для аналізу дохідності споживчого кредитування розраховані таким чином показники не мають практичного значення. Більш доцільним є визначення рівня дохідності програм кредитування. Для цього визначається співвідношення отриманих доходів та процентних і непроцентних витрат.

Російські вчені Г.І. Белоглазова та Л.П. Кроливецька рекомендують проводити розрахунок такого коефіцієнта за формулою:

$$K_{\Pi} = \frac{D_{\Pi}}{P_{\Pi}},$$

де D_{Π} – непроцентні доходи;

P_{Π} – непроцентні витрати³.

Такий підхід можна використовувати не тільки для порівняння непроцентних доходів і витрат банку. Зазначений показник доцільно застосовувати і для порівняння доходів комерційного банку від операцій споживчого кредитування та витрат, пов'язаних із залученням ресурсної бази, формуванням обов'язкових резервів тощо.

Розрахунок коефіцієнта дохідності споживчого кредитування має враховувати динаміку кредитної програми в часі, адже отримання доходів залежить від обсягів щомісячних погашень частини основного боргу. Визначення коефіцієнта дохідності споживчого кредитування в діапазоні функціонування програми “Авто в кредит” або “Житло в кредит” за три місяці можна здійснити за такою формулою (в дужках тут і далі наводяться умовні, але наближені до реальних цифри):

$$K_{д1} = \frac{K_{\Pi} \cdot BC + (K_{\Pi} - SP) \cdot BC + (K_{\Pi} - SP) \cdot BC}{P_{\Pi} \cdot CD}. \quad (1)$$

Об'єкти формули:

K_{Π} – кредитний портфель споживчих кредитів (50 млн грн);

BC – відсоткова ставка за споживчими кредитами (1,67 % на місяць);

SP – сума щомісячних погашень основного боргу за кредити (1,1 млн грн після першого місяця, 1 млн грн після другого місяця);

P_{Π} – сума ресурсної бази (50 млн грн);

CD – відсоткова ставка за депозитами – 1,2 % на місяць (за три місяці).

Тоді:

$$\begin{aligned} K_{д1} &= \frac{50 \cdot 0,0167 + (50 - 1,1) \cdot 0,0167 + (48,9 - 1) \cdot 0,0167}{50 \cdot 0,0362} = \\ &= \frac{0,835 + 0,816 + 0,799}{1,81} = \frac{2,45}{1,81} = 1,35. \end{aligned}$$

Можна використати ще один варіант розрахунку даного коефіцієнта:

$$K_{д2} = \frac{КП \cdot ВС + (КП - СП + ЗП) \cdot ВС + (КП - СП + ЗП) \cdot ВС}{(РБ - ВК) \cdot СД + (РБ - ВК) \cdot СД + (РБ - ВК) \cdot СД}. \quad (2)$$

Об'єкти формули:

КП – кредитний портфель споживчих кредитів (1,34 млн на місяць);

ВС – відсоткова ставка за споживчими кредитами (1,67 % на місяць);

СП – сума щомісячних погашень основного боргу за кредитами (0,029 млн грн в перший місяць, 0,059 млн грн у другий місяць, 0,089 млн грн у третій місяць);

РБ – сума ресурсної бази (1,34 млн грн на місяць);

СД – відсоткова ставка за депозитами (1,2 % на місяць);

ЗП – збільшення кредитного портфеля (1,34 млн грн);

ВК – вільні кошти.

Тоді:

$$\begin{aligned} K_{д2} &= \frac{1,34 \cdot 0,0167 + (1,34 - 0,029 + 1,34) \cdot 0,0167 + (2,68 - 0,059 + 1,34) \cdot 0,0167}{(1,34 - 0,029) \cdot 0,012 + (2,68 - 0,059) \cdot 0,012 + (4,02 - 0,089) \cdot 0,012} = \\ &= \frac{0,022 + 0,044 + 0,064}{0,016 + 0,031 + 0,047} = \frac{0,13}{0,094} = 1,38. \end{aligned}$$

Коефіцієнт дохідності споживчого кредитування залежить також від умов реалізації банківських програм та видів ресурсів, що залучаються для їх виконання. Дохідність програми споживчого кредитування “Стандартна розстрочка” з використанням депозитної ресурсної бази можна розрахувати за формулою:

$$Дд.б. = \frac{(ЗК - НР) \cdot ВС}{ЗК \cdot СД + ОР \cdot СД}. \quad (3)$$

Об'єкти формули:

ЗК – залучені кошти;

НР – сума обов'язкового резерву по залучених коштах (6 %);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (2,5 % на місяць);

СД – ставка за депозитами (1,25 % на місяць);

ОР – сума обов'язкового резерву за кредитними операціями.

$$ОР = (КП - КП / 0,9 \cdot 0,4) \cdot 0,05,$$

де КП – кредитний портфель.

Показник 0,9 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 10 % від вартості ТНС.

Показник 0,4 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$КП = ЗК - НР;$$

$$КП = 100 - 6 = 94 \text{ млн грн};$$

$$ОР = (94 - 94 / 0,9 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = 2,61 \text{ млн грн}.$$

Тоді:

$$\text{Дд.б.} = \frac{(100 - 6) \cdot 0,025}{100 \cdot 0,0125 + 2,61 \cdot 0,0125} = \frac{2,35}{1,28} = 1,83.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Стандартна розстрочка” при використанні ресурсної бази, залученої шляхом емісії власних облігацій, можна розрахувати таким чином:

$$\text{Доб.} = \frac{(ЗК - НР) \cdot ВС}{ПР + ДМ + АЗ + ЗК \cdot СО + ОР \cdot СД}. \quad (4)$$

Об’єкти формули:

ЗК – залучені кошти (100 млн грн);

НР – норма резерву на залучені кошти;

СД – ставка за депозитами (1,25 % на місяць);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (2,5 % на місяць);

ДМ – сплата державного мита (0,1 млн грн / 12 місяців);

АЗ – оплата за аудиторський висновок (0,08 млн грн / 12 місяців);

ОР – сума обов’язкових резервів за кредитними операціями;

СО – ставка по облігаціях (1,25 % на місяць);

ПР – послуги рейтингового агентства (0,036 % від суми емісії / 12 місяців).

$$\text{НР} = (ЗК - НД) \cdot 0,06,$$

де НД – неамортизований дисконт (нараховані відсотки до сплати по облігаціях).

$$\text{НР} = (100 - 15) \cdot 0,06 = 5,1 \text{ млн грн};$$

$$\text{ОР} = (\text{КП} - \text{КП} / 0,9 \cdot 0,6) \cdot 0,05.$$

Показник 0,9 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 10 % від вартості ТНС.

Показник 0,6 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$\text{КП} = ЗК - \text{НР};$$

$$\text{КП} = 100 - 5,1 = 94,9 \text{ млн грн};$$

$$\text{ОР} = (94,9 - 94,9 / 0,9 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = 2,64.$$

Тоді:

$$\text{Доб.} = \frac{94,9 \cdot 0,025}{0,003 + 0,008 + 0,007 + 100 \cdot 0,0125 + 2,64 \cdot 0,0125} = \frac{2,37}{1,3} = 1,82.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням депозитної ресурсної бази (при кредитуванні в національній валюті) можна розрахувати у такий спосіб:

$$\text{Дд.б}_1 = \frac{(ЗК - НР) \cdot ВС}{ЗК \cdot СД + ОР \cdot СД}. \quad (5)$$

Об'єкти формули :

ЗК – залучені кошти;

НР – сума резервування на залучені кошти (6%);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,67 % на місяць);

СД – ставка за депозитами (0,25 % на місяць);

ОР – сума обов'язкових резервів за кредитами.

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості об'єкта застави.

Показник 0,4 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$ОР = (КП - КП / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05;$$

$$КП = ЗК - НР;$$

$$ОР = (94 - 94 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = 2,35 \text{ млн грн.}$$

Тоді:

$$Дд.б_1 = \frac{(100 - 6) \cdot 0,0167}{100 \cdot 0,0125 + 2,35 \cdot 0,0125} = \frac{1,57}{1,28} = 1,22.$$

Показник дохідності програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням ресурсної бази, залученої шляхом емісії власних облігацій, можна розрахувати за формулою:

$$Доб_1 = \frac{(ЗК - НР) \cdot ВС}{ДМ + АЗ + ЗК \cdot СО + ОР \cdot СД} \quad (6)$$

Об'єкти формули :

ЗК – залучені кошти (100 млн грн);

НР – норма резерву на залучені кошти;

СД – ставка за депозитами (1,25 % на місяць);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,67 % на місяць);

ДМ – сплата державного мита (0,1 млн грн /12 місяців);

АЗ – оплата за аудиторський висновок (0,08 млн грн /12 місяців);

ОР – сума обов'язкових резервів за кредитними операціями;

СО – ставка за облігаціями (1,25 % в місяць);

ПР – послуги рейтингового агентства (0,036 % від суми емісії / 12 місяців).

$$НР = (ЗК - НД) \cdot 0,06,$$

де НД – неамортизований дисконт (нараховані відсотки до сплати за облігаціями).

$$НР = (100 - 15) \cdot 0,06 = 5,1 \text{ млн грн;}$$

$$ОР = (КП - КП / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05.$$

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості об'єкта застави.

Показник 0,6 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$\begin{aligned} \text{КП} &= \text{ЗК} - \text{НР}; \\ \text{КП} &= 100 - 5,1 = 94,9 \text{ млн грн}; \\ \text{ОР} &= (94,9 - 94,9 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = 2,37 \text{ млн грн}. \end{aligned}$$

$$\text{Доб}_1 = \frac{94,9 \cdot 0,0167}{0,003 + 0,008 + 0,007 + 100 \cdot 0,0125 + 2,37 \cdot 0,0125} = \frac{1,58}{1,28} = 1,22.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням ресурсної бази шляхом залучення субординованого боргу (при кредитуванні в національній валюті) можна розрахувати таким чином:

$$\text{Дс.б.} = \frac{\text{ЗК} \cdot \text{ВС}}{\text{ЗК} \cdot \text{Сс.б.} + \text{ОР} \cdot \text{СД}}. \quad (7)$$

Об’єкти формули :

ЗК – залучені кошти (100 млн грн);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,67 % на місяць);

Сс.б. – ставка за субординованим боргом (1 % на місяць);

ОР – сума обов’язкових резервів за кредитами;

СД – ставка за депозитами (1,25 % на місяць).

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості об’єкта застави.

Показник 0,4 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$\begin{aligned} \text{ОР} &= (\text{ЗК} - \text{ЗК} / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05; \\ \text{ОР} &= (100 - 100 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = 2,5 \text{ млн грн}. \end{aligned}$$

Тоді:

$$\text{Дс.б.} = \frac{100 \cdot 0,0167}{100 \cdot 0,01 + 2,5 \cdot 0,0125} = \frac{1,67}{1,03} = 1,62.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням ресурсної бази, залученої шляхом емісії єврооблігацій, можна розрахувати за формулою:

$$\text{Дс.об.} = \frac{(\text{ЗК} - \text{НР}) \cdot \text{ВС}}{\text{Р} + \text{К} + \text{ЗК} \cdot \text{СО} + \text{ОР} \cdot \text{СД}}. \quad (8)$$

Об’єкти формули :

ЗК – залучені кошти (\$100 млн);

НР – норма резерву на залучені кошти;

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,33 % на місяць);

Р – оплата послуг міжнародному рейтинговому агентству – \$0,125 млн / 12 місяців;

К – комісія організаторам емісії – \$ 0,15 млн / 12 місяців;

СО – відсоткова ставка за облігаціями – 0,9 % на місяць (на прикладі умов емісії ПриватБанку);

СД – ставка за депозитами (0,67 % на місяць);

ОР – сума обов'язкового резерву за кредитними операціями.

$$НР = (ЗК - НД) \cdot 0,06,$$

де НД – неамортизований дисконт (нараховані відсотки до сплати за облігаціями).

Тоді:

$$НР = (100 - 10,8) \cdot 0,06 = \$5,35 \text{ млн};$$

$$ОР = (КП - КП / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05.$$

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску становить 20 % від вартості об'єкта застави.

Показник 0,6 – змінюється залежно від класу позичальника.

$$КП = ЗК - НР;$$

$$КП = 100 - 5,35 = \$94,65 \text{ млн};$$

$$ОР = (94,65 - 94,65 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = \$2,37 \text{ млн}.$$

$$\text{Дс.об.} = \frac{(100 - 5,35) \cdot 0,0133}{0,01 + 0,012 + 100 \cdot 0,009 + 2,37 \cdot 0,0067} = \frac{1,26}{0,94} = 1,34.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням депозитної ресурсної бази (при кредитуванні в американських доларах) можна розрахувати таким чином:

$$\text{Дд.б}_2 = \frac{(ЗК - НР) \cdot ВС}{ЗК \cdot СД + ОР \cdot СД}. \quad (9)$$

Об'єкти формули :

ЗК – залучені кошти;

НР – сума резервування на залучені кошти (6 %);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,33 % на місяць);

СД – ставка за депозитами (0,66 % на місяць);

ОР – сума обов'язкових резервів за кредитами.

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості автомобіля.

Показник 0,6 – змінюється залежно від класу позичальника.

$$ОР = (КП - КП / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05;$$

$$КП = ЗК - НР;$$

$$ОР = (94 - 94 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = \$2,35 \text{ млн}.$$

Тоді:

$$\text{Дд.б}_2 = \frac{(100 - 6) \cdot 0,0133}{100 \cdot 0,0066 + 2,35 \cdot 0,0066} = \frac{1,25}{0,68} = 1,84.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” при використанні ресурсної бази шляхом отримання синдикуваного кредиту можна розрахувати за формулою:

$$Дс.к. = \frac{ЗК \cdot ВС}{ЗК \cdot ВС1 + ОР \cdot СД + Р} \quad (10)$$

Об’єкти формули :

ЗК – залучені кошти;

ВС – відсоткова ставка за наданими кредитами (1,33 % на місяць);

ВС1 – відсоткова ставка за отриманим синдикуваним кредитом – 0,48 % на місяць (на прикладі умов отриманого кредиту АППБ “Аваль”);

ОР – обов’язкові резерви за кредитами;

Р – оплата послуг міжнародних рейтингових агентств – \$0,125 млн / 12 місяців;

СД – ставка за депозитами (0,66 % на місяць).

$$ОР = (ЗК - ЗК / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05.$$

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості об’єкта застави.

Показник 0,4 – змінюється залежно від класу позичальника.

$$ОР = (100 - 100 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = \$2,5 \text{ млн.}$$

$$Дс.к. = \frac{100 \cdot 0,0133}{100 \cdot 0,0048 + 2,5 \cdot 0,0066 + 0,01} = \frac{1,33}{0,51} = 2,61.$$

Дохідність програми споживчого кредитування “Авто в кредит” і “Житло в кредит” з використанням ресурсної бази шляхом залучення субординованого боргу (при кредитуванні в доларах США) розраховується за формулою:

$$Дс.б_1 = \frac{ЗК \cdot ВС}{ЗК \cdot Сс.б. + ОР \cdot СД} \quad (11)$$

Об’єкти формули:

ЗК – залучені кошти (\$100 млн);

ВС – відсоткова ставка за кредитами (1,33 % на місяць);

Сс.б. – ставка за субординованим боргом (0,83 % на місяць);

ОР – сума обов’язкових резервів за кредитами;

СД – ставка за депозитами (0,66 % на місяць)

Показник 0,8 – змінюється залежно від рівня першого внеску, передбаченого умовами споживчого кредитування. В даному випадку сума першого внеску складає 20 % від вартості об’єкта застави.

Показник 0,4 – змінюється залежно від класу позичальника згідно з Положенням НБУ:

$$ОР = (ЗК - ЗК / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05;$$

$$ОР = (100 - 100 / 0,8 \cdot 0,4) \cdot 0,05 = \$2,5 \text{ млн.}$$

Тоді:

$$\text{Дс.б}_1 = \frac{100 \cdot 0,0133}{100 \cdot 0,0083 + 2,5 \cdot 0,0066} = \frac{1,33}{0,85} = 1,56.$$

Розрахунки коефіцієнтів дохідності програм споживчого кредитування з урахуванням різних джерел фінансування кредитних операцій проводяться для порівняння ефективності їх використання комерційними банками.

Так, аналіз коефіцієнтів K_{d_1} та K_{d_2} є основою висновків про ефективність використання депозитних коштів. Обсяги їх залучення треба порівнювати з динамікою кредитного портфеля. Важливо забезпечити формування стабільного обсягу депозитних джерел. Менеджери банку повинні своєчасно ухвалювати рішення про зменшення суми таких ресурсів на розмір погашення кредитної заборгованості (особливо в періоди зменшення кредитної активності). Але якщо комерційний банк виконує фінансування значної частки ринку споживчого кредитування і протягом звітного періоду виникає дефіцит ресурсів, тоді постає питання про визначення пріоритетів.

Розрахунки показників Дд.б. і Доб. (за програмою “Стандартна розстрочка”) та Дд.б_1 і Доб_1 (програма “Авто в кредит” і “Житло в кредит”) дають можливість визначити відмінності в рівнях дохідності короткострокових та довгострокових програм кредитування незалежно від джерел їх фінансування. Так, в нашому прикладі показник дохідності Дд.б. перевищують Дд.б_1 і Доб. відповідно Доб_1 в 1,5 раза.

Аналіз програм споживчого кредитування в національній валюті висвітлює однаковий рівень дохідності як при використанні депозитних ресурсів, так і від емісії власних облігацій. Емісії власних облігацій, проведено комерційними банками України (АБК “Хрещатик”, АБК “Меркурій”, АБК “Мегабанк”, АБК “Київська Русь”) із зобов’язаннями сплатити гарантований відсоток 15 % річних. Облігації АБК “Райфайзенбанк” розміщено на ринку зі ставкою доходу 12 % річних. Простежується тенденція до зменшення вартості обслуговування боргу по корпоративних облігаціях. У 2003 р. близько 75 % від загальної суми емісії корпоративних облігацій становили цінні папери з дохідністю 12 % річних⁴.

У разі емісії власних облігацій з виплатою 12 % річних показник дохідності по банківській програмі “розстрочка” буде мати вигляд:

$$\text{Доб.}(12) = \frac{94,9 \cdot 0,025}{0,003 + 0,008 + 0,007 + 100 \cdot 0,01 + 2,64 \cdot 0,01} = \frac{2,37}{1,04} = 2,27.$$

По програмі “Авто в кредит” і “Житло в кредит” цей показник у національній валюті становитиме:

$$\text{Доб.}(12)_1 = \frac{94,9 \cdot 0,0167}{0,003 + 0,008 + 0,007 + 100 \cdot 0,01 + 2,37 \cdot 0,01} = \frac{1,58}{1,04} = 1,52.$$

У такому випадку різниця між показниками Доб. та Дд.б. буде складати 0,45 % на місяць, або 5,4 % річних. Різниця між показниками Доб_1

та Дд.б₁ становитиме 0,3 % на місяць, або 3,6 % річних. За результатами 2003 р., близько 78 % облігацій із загальної суми емісії розміщувалися на три роки⁴. Це дає можливість більш широкого використання облігаційних ресурсів у фінансуванні програм споживчого кредитування.

Показник Дс.б. розраховано з використанням ресурсів шляхом їх залучення на умовах субординованого боргу. В нашому прикладі його значення дорівнює 1,62 %. Це менше показника Дд.б₁ на 0,4 %, або на 4,8 % річних, і більше коефіцієнта Доб₁ на 0,65 %, або на 7,82 % річних. Але позитивні сторони використання залучених ресурсів за умов емісії й розміщення власних облігацій мають в основному теоретичне значення. На практиці ресурси, що використовуються на основі субординованого боргу, мають багато переваг.

Показники довгострокових програм споживчого кредитування в іноземній валюті відрізняються від попередніх. Якщо при довгостроковому кредитуванні в національній валюті найкращим є використання субординованого боргу, то при кредитуванні в іноземній валюті більш доцільним є використання ресурсної бази шляхом отримання синдигованих кредитів. Рівень дохідності довгострокових програм споживчого кредитування з використанням ресурсів від отриманих синдигованих кредитів на 0,77 % на місяць, або на 9,24 % річних, вище показника, отриманого за допомогою способу, що передбачає використання депозитної ресурсної бази.

Показники дохідності споживчого кредитування, що відображають операції з використанням ресурсної бази шляхом залучення субординованого боргу (Дс.б.₁) в нашому прикладі менше на 1,05 % на місяць, або на 12,6 % річних. Дохідність з використанням єврооблігацій (показник Де.об.) менше на 1,27 % на місяць, або 15,24 % річних. Тому дохідність з використанням субсидованого боргу має більш високу відсоткову ставку.

На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Визначення дохідності програм споживчого кредитування шляхом аналізу співвідношення отриманих доходів та витрат (пов'язаних з вартістю ресурсної бази та формуванням обов'язкових резервів) є одним зі способів оцінки ефективності програм споживчого кредитування. Такий аналіз є основою оптимізації ресурсної політики комерційних банків.

2. Аналіз дохідності операцій споживчого кредитування в національній валюті дає змогу дійти висновку, що найбільш високий її рівень забезпечують короткострокові програми споживчого кредитування, такі, як "розстрочка". Більш низькі показники довгострокових програм пояснюються співставним рівнем витрат та більш низькими відсотковими ставками в порівнянні з короткостроковими програмами.

3. Перспективним (з погляду дохідності програм споживчого кредитування в національній валюті) є залучення ресурсної бази шляхом емісії власних облігацій та коштів за умов субординованого боргу. Такі інструменти можуть значно підвищити рівень довгострокових банківських програм кредитування в національній валюті.

4. Використання довгострокових програм споживчого кредитування в іноземній валюті дає можливість одержати більший економічний ефект

порівняно з короткостроковими програмами. Найвищий рівень дохідності комерційні банки можуть мати в разі використання ресурсів, залучених через отримання синдигованих кредитів. Сумнівним є забезпечення дохідності шляхом залучення ресурсів з використанням євробондів (за умов, що мали місце в 2003–2004 рр). Що ж стосується показників, які відображають використання депозитної ресурсної бази, то їх рівень є досить високим.

¹ *Гроші та кредит* : Підручник // За ред. проф. Б.С. Івасіва. – Тернопіль : Карт-бланш, 200. – С. 414.

² *Вербицька М.* Оцінка ефективності використання довгострокових банківських кредитів // Регіональна економіка, 2004. – №1. – С. 161.

³ *Банковское дело* / Под ред. Г.И. Белоглазовой и Л.П. Кроливецкой. – Спб.: Питер, 2002 (серия “Учебники для вузов”). – С. 345.

⁴ *Охрименко О.* Інвестиційна політика емітента облігацій в умовах формування ринку корпоративних облігацій // Наукові праці НДФІ. – 2004. – № 3–4 (26–27). – С. 148–150.

П р и м і т к а : Умовні показники для розрахунків прийнято з урахуванням цифр, наведених в таких джерелах:

¹ *Зовнішній сайт ПриватБанку* : http://10.100.120.88/files/d5_9_2г.xls

² *Постанова Правління НБУ* від 24.11.2004 № 565 із змінами, внесеними згідно з Постановою Правління НБУ №7 від 13.01.2005. ІПС “Законодавство” (станом на 09.02.2005)

³ *Зміни до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затверджені Постановою Правління НБУ* від 27.08.2004р. № 411. Додаток до журналу “Вісник НБУ” // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2004. – Вип. 10. – С. 17.

⁴ *Коленская О.* Выпуск облигаций: три раза отмерь // Конкретно о банках. – Зима – 2004. – С. 14.

⁵ *Головін В.* Віагра для емітента // Бізнес . – 2004. – 23.08. – С. 35.

⁶ *Зразки форм фінансової звітності регіональних управлінь і установ НБУ та інструкції щодо їх заповнення* № 436 від 12.12.1997 із змінами і доповненнями, внесеними Постановами Правління НБУ (Інструкція до форми № 381. Довідка про залучені кошти та їх залишки для визначення розміру обов’язкових резервів.